

Donderdag 13 juni 2024
Symposium Buffels, tijgers en witte mieren. Multatuli en het dierenrijk
10:00 – 17:15, Vrije Universiteit Amsterdam, WN-C147

Raden Saleh, Boschbrand. 1849, National Gallery Singapore.

Op donderdag 13 juni 2024 vindt op de Vrije Universiteit Amsterdam het symposium 'Buffels, tijgers en witte mieren. Multatuli en het dierenrijk' plaats. Het werk van Multatuli wordt doorgaans vooral bestudeerd op de aspecten van koloniale problematiek, gelijke behandeling, mensenrechten of vrouwenemancipatie. Een aspect dat tot nu onderbelicht is gebleven, is de rol en representatie van het dier in het werk van deze auteur. Neem het Pak van Sjaalman uit Max Havelaar (1860) met titels als: 'Over de wapenen der zwakkere diersoorten', 'Over de onzedelykheid van het hengelen' en 'Over witte mieren'. Of neem de invoelende beschrijving van de buffel die Saïdjah beschermde tegen de tijger. Mogelijk zit er ook meer achter de passage waarin juffrouw Laps uit Woutertje Pieterse 'een zoogdier' wordt genoemd?

Tijdens dit symposium willen we in kaart te brengen hoe Multatuli dacht over dieren. Met vragen als: hoe veranderde het denken in de negentiende eeuw in het kader van het ontstaan van de evolutietheorie van biologen als Charles Darwin en Alfred Russell Wallace? Is dat terug te zien in het werk van Multatuli? Hoe representeert hij dieren in zijn romans, Ideën en brieven? Hoe dacht hij bijvoorbeeld over de jacht? Wijken zijn ideeën af van die van tijdgenoten? En in hoeverre staan Multatuli's opvattingen hierover in verband met zijn ideeën over het kolonialisme?

Programma

10:00 Ontvangst met koffie

10:30 prof. dr. Jacqueline Bel (VU): Buffels, tijgers en witte mieren. De rol van dieren in het werk van Multatuli

11:00 prof. dr. George Harinck (VU, UU): *“t Erf van Havelaar was niet zindelyk.”* Multatuli en de dieren.

11:30 dr. Bart Leeuwenburgh (EUR): Darwin en Multatuli: *ships passing in the night.*

12:00 dr. Elsbeth Etty: Multatuli, *Woutertje Pieterse*, en het zoogdier Juffrouw Laps

12:30 Lunch

13:30 prof. dr. Karel Davids (VU): Nederland gidsland? Nederlanders en dieren in de negentiende eeuw

14:00 dr. Kristine Steenbergh (VU): Multatuli en de wormen in de sagopalm

14:30 drs. Liesje Schreuders (VU): Waardige buffels, mythische paarden en hun vergelijking in Max Havelaar

15:00 dr. Dik van der Meulen: Multatuli en de jacht

15:30 Theepauze

15:45 dr. Sven Vitse (UU): Een muis die in een Edammer kaas woont. Over mensen en andere dieren in Multatuli's Minnebrieven.

16:15 prof. dr. Marc van Oostendorp (RUN): Honden in het werk van Multatuli

16:45 dr. Jaap Grave (VU): Multatuli en de bacterie

17:15 Afsluiting en borrel

Aanmelden

Het symposium vindt op donderdag 13 juni plaats in zaal WN-C147, Vrije Universiteit Amsterdam, W&N gebouw, De Boelelaan 1085. Inschrijven is verplicht, deelname is gratis. Inschrijven kan via [deze link](#) of per email naar n.y.lagerweij@student.vu.nl.